

А. Д. Барзилович,
к. м. н., директор, МЦ КіндерКлінік", м. Київ
ORCID.org/0000M0002M0330M5147

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.134

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ

A. Barzylovych,
PhD in Medical Sciences, Director mc KinderKlinik, Kiev
ORCID.org/0000M0002M0330M5147

HEALTH SYSTEM REFORM IN UKRAINE: STRATEGIC ASPECTS

У статті досліджено теоретичні аспекти реформування системи охорони здоров'я в Україні. Визначено основні нормативно-правові документи, що прийняті за період незалежності України з метою вдосконалення та трансформації системи охорони здоров'я. Визначено чотири основні етапи реформування системи охорони здоров'я. Спроби реформування сфери охорони здоров'я в Україні робилися неодноразово протягом всієї історії незалежності України. Було проведено кілька пілотних проектів з впровадження того чи іншого напрямку реформування системи охорони здоров'я. Урізні роки вони проходили в Житомирській, Полтавській, Харківській областях, деякі з них мали позитивні результати. Основні причинами криються в непослідовності проведення (кожна політична сила в Україні приходила до влади зі своєю стратегією реформування). До 2011 року не було прийнято жодного законодавчого акту щодо забезпечення діяльності пілотних проектів, який би регламентував введення реформ. До 2015 року в Україні діяла радянська модель охорони здоров'я на основі фінансування кошторисів закладів охорони здоров'я та інфраструктури системи. З кінця 2014 року відбувається перехід до нової моделі, що передбачає впровадження принципу "гроші йдуть за пацієнтом", державне солідарне медичне страхування, контрактну модель закупівлі медичних послуг, нові форми фінансування, автономізацію медичних послуг. Реформування системи охорони здоров'я в Україні відбувається шляхом регулювання галузі на чотирьох рівнях нормативно-правового забезпечення: конституційний, загальний, спеціальний та концептуальний, що загалом визначає напрям трансформації та вектор розвитку галузі. Важливого значення набуває узгодженість змін на всіх рівнях. Реформування системи охорони здоров'я відбувається за такими основними напрямками: якість медичних послуг та якість медичного обслуговування; стандартизація медичної допомоги, акредитація та ліцензування закладів охорони здоров'я; соціальне медичне страхування; децентралізація та автономізація медичних закладів; фінансування медичних закладів; регулювання цін на лікарські засоби; профілактика, діагностика та лікування окремих видів захворювань.

The article explores the theoretical aspects of health care reform in Ukraine. The basic legal documents adopted during the period of independence of Ukraine with the purpose of improvement and transformation of the health care system are identified. There are four main steps to reforming

the health care system. Attempts to reform the healthcare sector in Ukraine have been made repeatedly throughout Ukraine's independence history. Several pilot projects have been undertaken to implement one or another area of health care reform. In different years they were held in Zhytomyr, Poltava, Kharkiv regions, some of them had positive results. The main reasons lie in the inconsistency of the process (every political force in Ukraine came to power with its reform strategy). Until 2011, no legislation was enacted to support pilot projects governing reform. Until 2015, the Soviet model of health care was operating in Ukraine, based on the financing of the budgets of health care institutions and the system infrastructure. Since the end of 2014, there is a transition to a new model, which envisages the introduction of the principle of "money goes after the patient", state solidarity health insurance, contract model of purchase of medical services, new forms of financing, autonomization of medical services. The reform of the health care system in Ukraine is done by regulating the industry at four levels of legal support: constitutional, general, special and conceptual, which generally determines the direction of transformation and the vector of development of the industry. Consistency of change at all levels is important. The reform of the health care system takes place in the following main areas: quality of medical services and quality of health care; standardization of care, accreditation and licensing of healthcare facilities; social health insurance; decentralization and autonomization of medical institutions; financing of medical institutions; regulation of prices for medicines; prevention, diagnosis and treatment of certain types of diseases.

Ключові слова: реформування, система охорони здоров'я, медичні заклади, модель охорони здоров'я, автономізація, стандартизація.

Key words: reform, the health care system, medical institutions, the healthcare model, autonomy, standardization.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ВАЖЛИВИМИ АКТУАЛЬНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Починаючи з 2014 року в Україні відбувається активна трансформація системи охорони здоров'я та її перехід до нової моделі на основі принципу "гроші йдуть за пацієнтом". Реформування в галузі передбачає трансформацію усіх елементів системи: фінансового, організаційного, матеріально-технічного, нормативно-трудоного. Узагальнення досвіду реформування від початку незалежності дає змогу визначити результативність прийнятих управлінських рішень, оцінити ефективність та дієвість нормативно-правового забезпечення, стану реалізації реформ, що проголошені на державному рівні. Таким чином, аналіз досвіду проведених реформ у системі управління охороною здоров'я та їх динаміки є актуальними в умовах продовження трансформаційних процесів галузі.

ОСТАННІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПУБЛІКАЦІЇ, НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ДАНА СТАТТЯ

Теоретичні питання дослідження засобів та способів регулюючого впливу держави на систему охорони здоров'я привертати та привертують увагу багатьох науковців. Їх досліджували, зокрема: Вороненко Ю.В., Гой-

да Н.Г. [1], Лехан В.М., Слабкий Г.О., Шевченко М.В. [6], Пашков В.М. [10], Петрова С.В. [11], Слабкий Г.О., Петриченко О.О., Лупей-Ткач С.І. [21] та інші. Проте у зазначених працях, як і в інших, недостатньо повно систематизовано дослідження питань реформування системи охорони здоров'я за період незалежності України.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є теоретичний аналіз етапів, особливостей та нормативно-правового забезпечення реформування сучасної системи охорони здоров'я в Україні за період незалежності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Реформу системи охорони здоров'я визначають як діяльність, у процесі якої відбувається зміна концепції, стратегії та підходів до управління, розвитку системи охорони здоров'я, структури та діяльності основних інститутів системи. Реформування системи охорони здоров'я здійснюється на основі нормативно-правового регулювання, наявних ресурсів, а також їх перерозподілу зокрема матеріально-технічних ресурсів, фінансових ресурсів, зміни організаційних структур та кадрового забезпечення.

В Україні реформування сфери охорони здоров'я було започатковано у 2000 році з затвердженням Указом Президента України Концепції розвитку охорони здоров'я населення України [5]. У 2002 році Кабінетом

Таблиця 1. Основні етапи формування системи охорони здоров'я України

Етапи формування системи охорони здоров'я	Нормативно-правові акти	Основні напрями реформування
1991-1999 рр.	Конституція України; Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [9]; наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27 липня 1998 р. № 226 «Про затвердження Тимчасових галузевих уніфікованих стандартів медичних технологій діагностично-лікувального процесу стаціонарної допомоги дорослому населенню в лікувально-профілактичних закладах України та Тимчасові стандартів обсягів діагностичних досліджень, лікувальних заходів та критеріїв якості лікування дітей» [7]	Визначення правових, організаційних, економічних та соціальних засад охорони здоров'я в Україні
2000-2007 рр.	Концепція розвитку охорони здоров'я населення України [5]; Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації» [16]; Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення» [19]; Національний план дій («Дорожня карта реформування системи охорони здоров'я»)	Початок упровадження інституту сімейного лікаря, боротьба з найбільш поширеними та серйозними захворюваннями, вдосконалення медичного обслуговування, спроби запровадження страхової медицини, впровадження стандартів лікування на основі доказової медицини, розвиток недержавного сектору медицини
2008-2014 рр.	Національний план розвитку системи охорони здоров'я на період до 2010 рр. [17]; оновлений Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [9]	Розвиток первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини. Стандартизація, ліцензування та акредитація медичних закладів
2015-2020 рр.	Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на 2015–2020 роки [8]; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я» [12] (автономізація постачальників медичної допомоги) та інші	Перехід до контрактної моделі закупівлі медичних послуг. Запровадження нових форм фінансування медичних закладів та оплати праці медичних працівників. Запровадження гарантованого державою пакета медичних послуг. Створення єдиного замовника медичних послуг. Автономізація постачальників медичної допомоги. Запровадження принципу «гроші ходять за пацієнтом». Запровадження соціального медичного страхування. Розбудова сучасної системи управління медичною інформацією

Джерело: власна розробка автора.

Міністрів України затверджено Міжгалузеву комплексну програму "Здоров'я нації" на 2002—2011 роки [16], що слугувала початком упровадження інституту сімейних лікарів та сімейної медицини.

Наступним етапом удосконалення моделі вироблення державної політики з питань охорони здоров'я стало підписання у 2005 році Указу Президента України "Про невідкладні заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення" [19], відповідно до якого необхідними напрямами визначено підвищення якості медичних послуг населенню, забезпечення безперебійного надання медичних послуг, підвищення рівня освіченості та мотивації праці медичних працівників. На виконання цього нормативно-правового акту в Україні вжито таких заходів: розроблено Національний план дій ("Дорожня карта реформування системи охорони здоров'я"), державну програму запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань на 2006—2010 рр. [2]; галузеву програму "Підтримка грудного вигодовування дітей в Україні на 2006—2010 роки" [14]; розроблено та затверджено Положення про диспансеризацію та реабілітацію працівників вугільних підприємств; регламентовано організацію заходів щодо поліпшення медичного обслуговування дітей, які по-

страждали внаслідок Чорнобильської та інших екологічних катастроф; регламентовано організаційні аспекти боротьби з ВІЛ-інфекцією/СНІДом і туберкульозом та запроваджено низку інших важливих заходів [1].

Зазначені заходи стали основою реформування системи охорони здоров'я, що виступає складовим елементом програми реформ Президента України: "Реформи заради людини". Запуск реформи розпочався з прийняття Закону України "Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві" [20].

На сьогодні можна виділити чотири рівні регулювання системи охорони здоров'я України, що становлять нормативне підґрунтя реформування.

1. Конституційне регулювання.
2. Загальне нормативне регулювання.
3. Спеціальне регулювання.
4. Концептуальне регулювання.

В Україні відбувається реформування старої радянської моделі охорони здоров'я, що діяла за радянських часів, призначеної для функціонування в умовах планової економіки (так званої моделі Семашко) та формується нова модель охорони здоров'я заснована на досвіді Великої Британії, США та інших країн. Відтак

Рис. 1. Напрями реформування галузі охорони здоров'я

Джерело: власна розробка автора.

відбувається оновлення правової бази та розроблення нормативно-правового забезпечення функціонування нових інституцій.

Перші спроби реформування системи охорони здоров'я здійснювались починаючи з 1991 року. У період з 1999 до 2007 рік були вироблені концепції розвитку охорони здоров'я та напрямки необхідних змін. У цей час науковцями запропоновано низку стратегій та заходів реформування, зокрема реорганізація комунальних лікарень у неприбуткові підприємства.

У період з 2008 по 2014 рік було зроблено певні кроки у напрямі запровадження системних реформ в охороні здоров'я. Постановою Кабінету Міністрів України від 13 червня 2007 р. № 815 затверджено Національний план розвитку системи охорони здоров'я на 2008—2010 роки [17], оновлено Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" [9], розроблено концепцію розвитку первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) на засадах розвитку сімейної медицини [15]. Проте суттєвого реформування та кардинальних змін, які б забезпечили збільшення тривалості життя, скорочення смертності та рівня захворюваності в Україні, не відбулося [6].

Основні етапи реформування системи охорони здоров'я України представлено у таблиці 1.

Найбільш показовими є перетворення, що відбувались починаючи з 2008 року. Тому розглянемо цей період більш детально.

За період 2008—2014 років реалізовано конкретні заходи та дії в межах основних розроблених державних документів, що забезпечують вектор розвитку галузі охорони здоров'я. Структурна реорганізація системи передбачала трансформацію усіх рівнів поетапно та передусім охопила первинний рівень (сімейні лікарі, педіатри, терапевти). Зміни передбачали чітке фінансо-

ве та функціональне розмежування первинного та вторинного рівня, формування мережі медичних закладів первинного рівня як амбулаторій загальної практики/ сімейної медицини, їх обладнання відповідно до таблиці оснащення. Після формування мережі амбулаторій сімейної медицини, а при наявності необхідних умов, то й одночасно, було створено центри первинної медико-санітарної допомоги. В цей період активно створювалися подібні центри в інших регіонах України. Постановою Кабінету Міністрів України від 05 березня 2012 р. № 209 "Деякі питання оплати праці медичних працівників закладів охорони здоров'я, що є учасниками пілотного проекту з реформування системи охорони здоров'я" [3] було запроваджено нові умов оплати праці медичних працівників у первинній ланці [1].

Водночас протягом цього періоду загалом не відбулося суттєвих зрушень та підвищення якості медичних послуг та обслуговування населення. Системні проблеми залишилися не вирішеними.

З кінця 2014 року із прийняттям Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015—2020 років [8] було впроваджено нові стратегічні підходи задля підвищення якості медичних послуг та медичного обслуговування. Відбувається перехід на нові модель охорони здоров'я та систему закупівель медичних послуг. Розпочався новий етап реформування системи охорони здоров'я, що передбачає системні зміни та трансформацію моделі охорони здоров'я України в усіх визначених напрямках (рис. 1).

Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на 2015—2020 роки передбачає реалізацію ідеї перетворення державних та комунальних закладів охорони здоров'я, що є бюджетними установами, у неприбуткові підприємства [8] з метою

подальшого запровадження загальнодержавного соціального медичного страхування.

З прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я" [12] в країні почалася проводитися активна робота з автономізації закладів охорони здоров'я.

У умовах впровадження Закону України "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення" [13] змінюється система фінансування закладів охорони здоров'я, а відповідно і організація їх діяльності, що суттєво позначається і на процесі їх підготовки до автономізації.

У 2016 році розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1013-р було прийнято Концепцію реформи фінансування системи охорони здоров'я, схвалено [4], що передбачає перехід до фінансування медицини на основі страхового принципу шляхом сплати загальних податків до державного бюджету. Виплати для лікування хворого не прив'язуються до розміру індивідуальних внесків. Концепцією пропонується модель державного солідарного медичного страхування. Фінансування кошторисів за статтями витрат поступово скасовується та впроваджується оплата результату — проліковані випадки або постійне населення — закладам, які реорганізовані у комунальні некомерційні підприємства тобто є автономними поставальниками медичних послуг. Таким чином, запроваджується принцип "гроші ходять за пацієнтом", що передбачає заміну фінансування інфраструктури медичних закладів та інших надавачів послуг.

У 2018 році було розпочато низку медичних реформ в Україні, що мають завершитися у 2020 році. Нова модель охорони здоров'я, яка будується в Україні, стає все більше зрозумілою та реальною. Нова модель охорони здоров'я передбачає спрямування усіх напрямів медицини до сучасного рівня якісного обслуговування відповідно до усталених європейських підходів. Основна мета реформи — забезпечення громадянам України рівного доступу до якісних медичних послуг та переорієнтація системи охорони здоров'я на пацієнта.

Основними змінами трансформації галузі охорони здоров'я є:

- впровадження державного гарантованого пакету медичної допомоги;
- розбудова мережі кардіоцентрів;
- створення Єдиного національного закупівельника медичних послуг;
- запровадження принципу "гроші ходять за пацієнтом";
- автономізація поставальників медичної допомоги;
- створення контрактної моделі фінансування охорони здоров'я;
- запровадження системи e-Health;
- прозора та ефективна закупівля ліків.

У березні 2018 року була створена Національна служба здоров'я України, яка підписала 623 договори з комунальними, приватними медичними закладами та лікарями-ФОП, які надають первинну медичну допомогу. Пацієнти мають право обирати лікаря незалежно від

форми власності, фінансування лікування здійснюється Національною службою здоров'я. Партнерами Національної служби здоров'я України станом на 01 квітня 2019 р. стали 1238 медичних закладів, які надають первинну медичну допомогу в Україні. З них 117 — приватні клініки, 110 — лікарі-ФОП. За 2018 року та початок 2019 року Національна служба здоров'я України виплатила закладам за договором понад 7 мільярдів гривень. Лікарі та медичні сестри отримали можливість достойної зарплати, пацієнти — гарантований державою пакет медичних послуг, сервіс та піклування.

Реформування системи охорони можна розглядати також з позицій напрямів реформування. Відтак в Україні приділяється значна увага перетворенням, спрямованим на поліпшення якості медичного обслуговування. З 1999 року усі заклади охорони здоров'я незалежно від форми власності підлягають обов'язковій акредитації з періодичністю один раз на три роки, а з 2001 року відповідно до Закону України "Про ліцензування видів господарської діяльності" [18], обов'язковим стало ліцензування медичної практики в закладах охорони здоров'я усіх типів.

У напрямі уніфікації соціальних послуг також затверджено низку законодавчих та нормативно-правових актів, що сприяють подальшому розвитку забезпечення гарантованого рівня якості мінімальних соціальних потреб в країні та удосконаленню управління якістю медичної допомоги.

Отже, в Україні реформування сфери охорони здоров'я здійснюється з урахуванням сучасних тенденцій розвитку медичної галузі та узгоджується з основними напрямами нової Європейської політики в сфері охорони здоров'я "Здоров'я-2020" [11].

ВИСНОВКИ

Аналіз досліджень теоретичних аспектів реформування системи охорони здоров'я в Україні за період незалежності показав, що до 2015 року в Україні діяла радянська модель охорони здоров'я на основі фінансування кошторисів закладів охорони здоров'я та інфраструктури системи. З кінця 2014 року відбувається перехід до нової моделі, що передбачає впровадження принципу "гроші йдуть за пацієнтом", державне солідарне медичне страхування, контракту модель закупівель медичних послуг, нові форми фінансування, автономізацію медичних послуг. Реформування системи охорони здоров'я в Україні відбувається шляхом регулювання чотирьох рівнів галузі: конституційного, загального, спеціального та національного, що в цілому визначає напрям трансформації та вектор розвитку галузі. Важливого значення набуває узгодженість змін на всіх рівнях. Реформування системи охорони здоров'я відбувається за такими основними напрямками: якість медичних послуг та якість медичного обслуговування; стандартизація медичної допомоги, акредитація та ліцензування закладів охорони здоров'я; соціальне медичне страхування; децентралізація та автономізація медичних закладів; фінансування медичних закладів; регулювання цін на лікарські засоби; профілактика, діагностика та лікування окремих видів захворювань.

Література:

1. Вороненко Ю.В., Гойда Н.Г. Реформування охорони здоров'я: успіхи та перешкоди. Сучасні медичні технології. 2013. № 2. С. 24—26.
2. Державна програма запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань на 2006—2010 рр.: постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2006 № 761. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2006-%D0%BF> (дата звернення 15.12.2019).
3. Деякі питання оплати праці медичних працівників закладів охорони здоров'я, що є учасниками пілотного проекту з реформування системи охорони здоров'я: постанова Кабінету Міністрів України від 05.03.2012 р. № 209. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2012-%D0%BF> (дата звернення 22.12.2019).
4. Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я: розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 30.11.2016 № 1013-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-%D1%80> (дата звернення 22.12.2019).
5. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України: Указ Президента України від 07.12.2000 № 1313/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1313/2000> (дата звернення 15.12.2019).
6. Лехан В.М., Слабкий Г.О., Шевченко М. В. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: український вимір. Україна. Здоров'я нації. 2010. № 1. С. 5—23.
7. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.07.1998 р. № 226 "Про затвердження Тимчасових галузевих уніфікованих стандартів медичних технологій діагностично-лікувального процесу стаціонарної допомоги дорослому населенню в лікувально-профілактичних закладах України та Тимчасові стандартів обсягів діагностичних досліджень, лікувальних заходів та критеріїв якості лікування дітей". URL: https://ips.ligazakon.net/document/moz209?ed=1998_07_27 (дата звернення 22.12.2019).
8. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015—2020 роки. URL: <https://moz.gov.ua/strategija> (дата звернення 22.12.2019).
9. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (дата звернення 22.12.2019).
10. Пашков В.М. Правове забезпечення реформування сфери охорони здоров'я. Український медичний часопис. Актуальні питання медичної практики. 2017. № 2. С. 1—6. URL: <https://www.umj.com.ua/article/107586/pravove-zabezpechennya-reformuvannya-sferi-ohoroni-zdorov-ya> (дата звернення 15.12.2019).
11. Петрова С.В. Державна політика України у сфері охорони здоров'я в контексті реформи медичного обслуговування. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2014. № 2. С. 34—45.
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я: Закон України від 06.04.2017 № 2002-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19> (дата звернення 22.12.2019).
13. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19> (дата звернення 22.12.2019).
14. Про затвердження галузевої програми "Підтримка грудного вигодовування дітей в Україні на 2006—2010 роки": наказ Міністерства охорони здоров'я України від 31.07.2006 № 529/49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v0529282-06/print> (дата звернення 16.12.2019).
15. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини на період до 2011 року: Закон України від 22.01.2010 № 1841-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-17> (дата звернення 22.12.2019).
16. Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми "Здоров'я нації" на 2002-2011 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 10.01.2002 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/14-2002-%D0%BF> (дата звернення 15.12.2019).
17. Про затвердження Національного плану розвитку системи охорони здоров'я на період до 2010 року: постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2007 № 815. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-2007-%D0%BF> (дата звернення 22.12.2019).
18. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (дата звернення 22.12.2019).
19. Про невідкладні заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення: Указ Президента України від 06.12.2005 № 1694/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1694/2005> (дата звернення 15.12.2019).
20. Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві: Закон України від 07.07.2011 № 3612-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3612-17> (дата звернення 16.12.2019).
21. Слабкий Г.О., Петриченко О.О., Лупей-Ткач С.І. Деякі аспекти формування та тенденції розвитку медико-організаційних технологій на сучасному етапі реформування системи охорони здоров'я України. Україна. Здоров'я нації. 2013. № 1 (25). С. 79—84.

References:

1. Voronenko, Yu. V. and Goyda, N. G. (2013), "Health care reform: successes and obstacles", *Suchasni medichni tehnologiyi*, vol. 2, pp. 24—26.
2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2006), "Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "State Program for Prevention and Treatment of Cardiovascular and Vascular Diseases for 2006—2010", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2006-p> (Accessed 15 December 2019).
3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), "Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Some issues of remuneration of health care workers participating in the pilot project on reforming the health care system", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2012-p> (Accessed 22 December 2019).

4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), "Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "The concept of reforming the financing of the health care system", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-r> (Accessed 22 December 2019).

5. The President of Ukraine (2000), "Decree of the President of Ukraine "The concept of development of health care of the population of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1313/2000> (Accessed 15 December 2019).

6. Lehan, V. M. Slabkiy, G. O. and Shevchenko, M. V. (2010), "Strategy of health care system development: Ukrainian dimension", *Ukrayina. Zdorov'ya natsiyi*, vol. 1, pp. 5—23.

7. The Ministry of Health of Ukraine (1998), "Order of Ministry of Health of Ukraine "On approval of the Provisional industry standard standards of medical technologies for the diagnostic and treatment process of inpatient care for the adult population in medical and preventive establishments of Ukraine and the Provisional standards for the volumes of diagnostic examinations, treatment volumes quality criteria for the treatment of children", available at: https://ips.ligazakon.net/document/moz209?ed=1998_07_27 (Accessed 22 December 2019).

8. "National strategy for reforming the health care system in Ukraine for the period 2015—2020 (2020)", available at: <https://moz.gov.ua/strategija> (Accessed 22 December 2019).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1992), The Law of Ukraine "Fundamentals of the legislation of Ukraine on health care", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (Accessed 22 December 2019).

10. Pashkov, V. M. (2017), "Legal support for health care reform", *Ukrayinskiy medichniy chasopis. Aktualni pitannya medichnoyi praktiki*, [Online], vol. 2 available at: <https://www.umj.com.ua/article/107586/pravove-zabezpechennya-reformuvannya-sferi-ohoroni-zdorov-ya> (Accessed 15 December 2019).

11. Petrova, S. V. (2014), "State policy of Ukraine in the field of health care in the context of health care reform", *Teoriya ta praktika derzhavnogo upravlinnya i mistsevoogo samovryaduvannya*, vol. 2, pp. 34—45.

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Improvement of Legislation on the Activities of Health Care Institutions", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19> (Accessed 22 December 2019).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "State Financial Guarantees of Health Services for the Population", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19> (Accessed 22 December 2019).

14. The Ministry of Health of Ukraine (2006), "Order of Ministry of Health of Ukraine "On approval of the sectoral program "Support of breastfeeding in Ukraine for 2006—2010", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v0529282-06/print> (Accessed 16 December 2019).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "On approval of the National Program of

Development of Primary Health Care on the Basis of Family Medicine for the Period up to 2011", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-17> (Accessed 22 December 2019).

16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2002), "Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Intersectoral Comprehensive Program "Health of the Nation" for 2002—2011", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/14-2002-p> (Accessed 16 December 2019).

17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), "Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the National Plan for the Development of the Health Care System for the Period up to 2010", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-2007-p> (Accessed 22 December 2019).

18. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On licensing of economic activities", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (Accessed 22 December 2019).

19. The President of Ukraine (2005), "Decree of the President of Ukraine "On urgent measures to reform the public health system", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1694/2005> (Accessed 15 December 2019).

20. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine "On the Procedure of Reforming the Health Care System in Vinnytsia, Dnipropetrovsk, Donetsk Regions and Kyiv", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3612-17> (Accessed 16 December 2019).

21. Slabkiy, G.O., Petrichenko, O.O. and Lupey-Tkach, S.I. (2013), "Some aspects of the formation and tendency of development of medical and organizational technologies at the current stage of reforming the health care system of Ukraine", *Ukrayina. Zdorov'ya natsiyi*, vol. 1 (25), pp. 79—84.

Стаття надійшла до редакції 21.01.2020 р.

www.dy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73